

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«   »   2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія
освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 227.00.02 Фізична терапія, ерготерапія

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код: 02186554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2831/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)

Розробник:

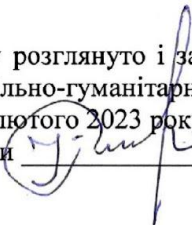
Овсянкінa Людмила Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та релігієзнавства.

Викладач:

Овсянкінa Людмила Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та релігієзнавства.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук

Протокол від лютого 2023 року №

Завідувач кафедри д. філос. н., проф. Іван ОСТАЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

01.02.2023 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової програми)

Валентин САВЧЕНКО

Робочу програму перевірено

02.02.2023 р.

Заступник декана

Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

© Овсянкінa Л.А., 2023 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	дисципліна обов'язкової навчальної компоненти	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	42	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “*Філософські студії*” – формування у студентів цілісного світогляду, широкої філософської ерудиції, науково обґрунтованої картини світу, активної громадянської позиції, державно-патріотичного мислення та відповідних загальних компетентностей.

Мета і завдання курсу гармонійно узгоджуються зі стрижневою метою освітньо-професійної програми – підготовка компетентного конкуренто-спроможного фахівця в галузі фізичної терапії, ерготерапії, здатного у складі реабілітаційної бригади та самостійно розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми із застосуванням засобів на основі рухових функцій та активності людини, технічних допоміжних засобів пересування та самообслуговування з широким доступом до працевлаштування.

Дисциплінарні компетентності узгоджуються з наступними програмними компетентностями, а саме:

ЗК 2 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 3 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 5 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно матриці забезпечення результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми передбачено зв'язок між навчальною дисципліною «Філософські студії» та наступними *компетенціями*:

PH 12 Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

PH 18 Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Ус ь о го	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самост ійна
		Лек ції	Сем інар и	Пр акт ич ні	Ла бо рат ор ні	Інди віду альн і	
Змістовий модуль I.							
Тема 1. Коло сучасних проблем філософії та історія її становлення	8	2	2				4
Тема 2. Філософія і медицина: діалектика взаємозв'язку. Зародження медичних знань у Стародавньому Єгипті, Вавилоні, Індії та Китаї. Давньогрецьке уявлення про людину як синтез фізичного та духовного.	8	2	2				4
Тема 3. Середньовічне уявлення про світ та місце людини в ньому. Тіло – в'язниця душі людини. Перші європейські університети – осередки нового знання про світ	8	2	2				4
Тема 4. Епоха Відродження – гімн досконалій людині як центру Всесвіту. Наукова революція Нового часу. Гуманістичні виклики Модерної доби	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	8				16
Змістовий модуль II.							

Тема 5. Сучасні філософські течії. Людське буття (життя) і небуття (вмирання і смерть). Чи можна жити вічно?	8	2	2				4
Тема 6. Особливості розвитку української філософської думки	8	2	2				4
Тема 7. Проблема свідомості в філософії. Пізнаванність світу. Реальне та віртуальне. Філософське осягнення освіти і науки	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6				12
Змістовий модуль III.							
Тема 8. Людина як об'єкт філософського аналізу. Цінності людського буття. Чи можна узгодити особисті цінності з цінностями інших?	6	2	2				2
Тема 9. Філософія добра і зла. Як досягнути щастя?	7	2	2				3
Модульний контроль	2						
Разом	15	4	4				5
Змістовий модуль IV							
Тема 10. Феномен любові й природа краси. Чи може любов подолати ненависть?	5	2	-				3
Тема 11. Людина і соціум: специфіка взаємодії. «Я» та «Інший». Чи може людина жити поза соціуму?	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	15	4	2				7
Семестровий контроль							
Усього	120	22	20	-	-	-	40

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Тема 1. Коло сучасних проблем філософії та історія її становлення

Специфіка зародження філософського знання. Перші спроби людини на шляху осягнення мудрості. Найдавніші філософські ідеї. Філософія і світогляд. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський.

Актуальність філософського знання. Практичне значення філософії у житті людини. Головні підходи щодо вирішення проблеми появи життя на Землі: креаціонізм та еволюціонізм.

Філософія як етика у давній індійській та китайській філософії. Феномен усної (Сократ, Конфуцій) та написаної (Платон, Аристотель) філософської спадщини. Класична антична філософія та її представники. Філософія як мудрість у Стародавній Греції та Римі.

Тема 2. Філософія і медицина: діалектика взаємозв'язку. Зародження медичних знань у Стародавньому Єгипті, Вавилоні, Індії та Китаї. Давньогрецьке уявлення про людину як синтез фізичного та духовного.

Філософія здорового способу життя людини. Роль медицини в системі духовної культури соціуму. Здоровий спосіб життя, здоров'я нації, здорове суспільство як предмет дослідження філософії здоров'я.

Зародження медичних знань у Стародавньому Єгипті, Вавилоні, Індії та Китаї. Специфіка формування ідеалу людини в Стародавній Греції. Природа краси. Категорії «прекрасне» і «потворне» у філософських студіях. Гармонія здорового тіла і духу. Здоров'я як благо, що сприяє духовному задоволенню людини.

Роль Гіппократа у розвитку медицини. Клятва Гіппократа.

Ідеї Галена, Парацельса та Емпедокла про здоров'я людини.

Платон про гармонійне поєднання міри та краси. Поняття калокагатії як втілення духовної та фізичної краси людини.

Афінська та спартанська система виховання.

Тема 3. Середньовічне уявлення про світ та місце людини в ньому.

Тіло – в'язниця душі людини. Перші європейські університети – осередки нового знання про світ

Філософія як служниця богослов'я у європейському Середньовіччі. Традиціоналізм середньовічного світорозуміння. Хаотичність та недосконалість світу земного як протиставлення світу небесного. Людина – гріхозна істота, яка протягом земного життя має готуватися до потойбічного. Середньовічне ставлення до тілесності. Друге життя у «Градї Божому». Християнське філософствування як тлумачення священного тексту. Формування ідеї кінця історії в середньовічну добу. Інтелектуальне пізнання Бога. Теологія і філософія. Теорія подвійної істини. Розвиток філософії при королівському дворі, в монастирях та перших європейських університетах. Специфіка навчання в університетах. «Сім вільних мистецтв»: тривіум (граматика, риторика, діалектика) і квадрівіум (арифметика, геометрія, астрономія, музика).

Тема 4. Епоха Відродження – гімн досконалій людині як центру Всесвіту.

Наукова революція Нового часу. Гуманістичні виклики Модерної доби

Провідні напрями ренесансного філософствування: гуманізм, неоплатонізм, натурфілософія. Наукова революція Нового часу. Емпіризм, сенсуалізм і раціоналізм як ключові підходи до пізнання. Знання як нова суспільна сила. Ідея просвітництва як шляху до прогресу людства. Роль філософії в становленні європейської науки. Німецька новочасна філософія: проблема активності пізнаючого суб'єкта.

Марксистська філософія як «подолання гносеологізму» через категорію практики. Проблема відчуження праці та спроби її розв'язання.

Революційні виклики Модерної доби та проблема морального вибору. Зародження політичних ідеологій. «Класична», «некласична філософія» та її обґрунтування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Тема 5. Сучасні філософські течії

Людське буття (життя) і небуття (вмирання і смерть).

Чи можна жити вічно?

Характерні риси суспільно-політичного життя, науково-технічного прогресу і духовної культури ХХ століття, їх відображення в філософській думці. Критичний перегляд принципів і традицій класичної філософії. Основні філософські напрямки і течії. Філософія життя та її антираціоналістичний характер.

Філософська антропологія. Екзистенціалізм як філософія людського існування. Людина в умовах відчуження, соціальних криз, "прикордонних ситуацій". Проблема свободи людини та її сутність. Психоаналітична парадигма людського буття. Людина і культура, індивідуальна і масова психологія з точки зору психоаналізу.

Буття людини і буття світу. Людина як об'єкт і суб'єкт буття. Поняття волі у філософії. Буття духовного (ідеального) і його форми (індивідуальне і об'єктивоване духовне). Буття соціального як єдність індивідуального і суспільного буття. Ретроспективний аналіз філософських ідей про сенс життя. Тлумачення смерті у різних філософських системах: історико-філософський огляд. Смерть як страх забуття чи як добрий кінець хорошого життя: проблема смерті й безсмертя. Вічність як філософська проблема: чим людина може обезсмертити себе?

Тема 6. Особливості розвитку української філософської думки

Загальна характеристика української філософії: періодизація та проблематика. Давньослов'янська міфологія та християнська культура Київської Русі. Ідеї та представники українського Відродження. Українське бароко та Г. Сковорода. Романтизм. Філософські погляди представників Кирило-Мефодіївського товариства. Філософія "національної ідеї" Т. Шевченка. Становлення університетської освіти і науки. Філософська спадщина Б. Грінченка. Загальні особливості розвитку української філософії у ХІХ-ХХ ст. Світоглядно-аксіологічна парадигма Київської філософської школи. Філософія в Україні у ХХІ столітті. Українська філософія в європейському вимірі та в контексті метаісторії.

**Тема 7. Проблема свідомості в філософії.
Пізнаванність світу. Реальне та віртуальне.
Філософське осягнення освіти і науки**

Пояснення сутності свідомості у різних філософських системах (як Божий дар, результат еволюції). Основні чинники виникнення свідомості. Свідомість як вища форма відображення і регулювання людської діяльності. Свідомість і мова: знаково-символічні системи. Основні властивості свідомості та її структура. Свідомість та емоції. Свідоме і підсвідоме. Свідомість та інтуїція. Самосвідомість і її форми. Сутність рефлексії.

Космологія досократівського (натурфілософського) періоду: виникнення ідей Космосу і Хаосу, числа і космічної гармонії; особливості розуміння руху і простору; пошуки первоначала світу (ранній атомізм від Фалеса і Геракліта до Епікура); стихійний матеріалізм. У чому полягає ідея Логосу? Хто такі скептики і чому їхні ідеї актуальні сьогодні? Картина світу у Стародавній Індії і Китаї.

Соціальні, економічні та релігійні фактори науково-технічної революції. Емпіризм, сенсуалізм і раціоналізм як ключові підходи до пізнання. Знання як нова суспільна сила. Ідея просвітництва як шляху до прогресу людства. Діалектика як метод філософії та її роль у матеріалістичному підході до процесу пізнання. Проблема єдності світу.

Філософія про різноманітність та єдність світу. Поняття руху, стійкості та мінливості, переривчатості та неперервності як його характеристики. Рух і розвиток.

Процес становлення сучасної картини світу: сучасна наука про складну системну організацію матерії, основні рівні організації неживої та живої природи.

Виникнення і розвиток освіти. Освіта у житті людини і суспільства. Закон відтворення суспільства. Цінність освіти. Освіта і культура. Консервативні та ліберальні парадигми в сфері освіти. Освіта як важливий чинник та індикатор сталого людського розвитку. Освіта і економіка. Освіта і наука.

Наука і філософія. Роль науки у сучасній освіті та формуванні особистості. Функції науки у житті суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

**Тема 8. Людина як об'єкт філософського аналізу. Цінності людського буття
Чи можна узгодити особисті цінності з цінностями інших?**

Людина і природа як філософська проблема. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Антропоцентризм, техногенний утилітаризм і науково-технічний раціоналізм як коріння конфлікту людина-природа. Як і чому виникли глобальні проблеми людства? Чи справедливо звинувачувати в глобальній екологічній кризі західну цивілізацію? Що таке екологічна свідомість і екологічне мислення? Роль екологічних систем у життєвому світі індивіда й людства. Філософія про межі росту людської цивілізації: технооптимізм і техноскептицизм. Концепція ноосфери.

Цінності людського буття. Функції цінностей. Що таке аксіологія та аксіосфера? Основні положення теорії цінностей. Цінності етичні, естетичні. Цінності в їхньому історичному вимірі. Культура як сукупність цінностей. Індивідуальні, сімейні, групові, колективні, загальнолюдські цінності. Традиційні цінності та ціннісний релятивізм. Цінність як корисність: утилітаризм і прагматизм. Філософське осмислення поняття «совість». Цінності як оціночні судження. Як навчитися правильно оцінювати себе та інших? Особисті, сімейні, корпоративні, суспільні та загальнолюдські цінності.

Тема 9. Філософія добра і зла. Як досягнути щастя?

Поняття добра і зла у релігійно-філософських системах. Що таке гріх? Поняття ентропії у філософії. Чи може зло бути покаранням і якою є винагорода за добро? Що таке кармічний закон в індійській філософії? Проблема співмірності покарання за злі вчинки: смертна кара – «за» і «проти».

Філософія про моральний вибір людини. Проблема вибору в ситуації абсурду або виклику як одна із ключових філософських проблем екзистенціалізму. Чи приречена людина на помилковий вибір?

Щастя як радість від життя. Три підходи до проблеми людського щастя: щастя як насолода і задоволення бажань (гедонізм), щастя як самопізнання і втеча від марнот життя (аскетизм і ескапізм), щастя як усвідомлена самореалізація особистості (людина – коваль власного щастя). Хто такі кініки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні? Розуміння щастя в китайській етичній системі: щастя як недіяння чи як реалізація особистості в суспільстві й державі? Як пошуки щастя привели до появи ідеї індивідуальної свободи.

Чи можна досягти особистого щастя за рахунок інших: «категоричний імператив» І. Канта. Чи можливо подолати горе і біди розумом? Чому гнів шкодить нашому щастю? Хто такі стоїки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні?

Тема 10. Феномен любові й природа краси.

Чи може любов подолати ненависть?

Ідея любові як першооснови буття. Любов і ворожнеча як всесвітній закон у філософії Емпедокла. Поняття еросу в грецькій філософії. Любов і сексуальність в індійській філософії. Філософські виміри любові у Сократа: «любов по тілу» і «любов по душі». Класифікація любові у Платона. Трансформація розуміння любові у європейській середньовічній філософії: любов до людини і любов до Бога. Любов як морально-етичний ідеал у гуманістичній філософії Відродження.

Раціоналізація любові у філософії Нового часу: любов як фундамент моральності та основа законів. Чи можна подолати ненависть і ворожнечу шляхом розумних законів?

Тема 11. Людина і соціум: специфіка взаємодії. «Я» та «Інший». Чи може людина жити поза соціуму?

Антропосоціогенез: процес становлення людини як суспільної істоти. Суспільство як об'єкт філософського пізнання в західній та східній парадигмах: індивідуалізм проти колективізму. Відкрите і закрите суспільство. Як формувалося громадянське суспільство. Соціальна структура суспільства (класи, страти тощо). Суть філософських учень про масове суспільство. Соціальні відносини і соціальні інститути. Культура як соціальний феномен. Структурні складові культури як системи.

Політика як вид людської діяльності та комплекс філософських ідей. Філософія про походження держави і форм правління. Держава як результат суспільної угоди. Держави західного та східного типу. Чому сучасне людство обрало демократію і чи існують альтернативи їй? Що таке філософські утопії та антиутопії? Сучасна ідеологічна карта світу.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	
1	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	2	2	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3	2	2	1	1

3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	2	10	1	5
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	3	30	2	20	1	10
5	Індивідуальне завдання	30	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Опрацювання фахових видань	10	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Написання реферату	15	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю	10	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Лабораторне заняття (допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20	-	-	-	-	-	-	-	-
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	93	-	76	-	59	-	43
	Коефіцієнт	60	271/60=4.52							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1.		16	20
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
Змістовий модуль 2.		12	15

5	В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
6	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
7	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
Змістовий модуль 3.		14	20
8	В контексті восьмої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
9	В контексті дев'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
Змістовий модуль 4.			
10	В контексті десятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
11	В контексті одинадцятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	4	5
Разом		42	55

6.3 **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
--------------	--------	-------------------------------

Відмінний рівень	31 – 40	<p>Відповідь студента:</p> <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	<p>Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	<p>Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	<p>Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.</p>

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Філософія як спосіб життя та його осмислення.
2. Філософія і світогляд. Як виникають, живуть та передаються філософські ідеї?
3. Філософія як етика у давній китайській та індійській філософії.
4. Феномен усної (Сократ, Конфуцій) та написаної (Платон, Аристотель) філософської спадщини.
5. Здоровий спосіб життя, здоров'я нації, здорове суспільство як предмет дослідження філософії здоров'я.
6. Зародження медичних знань у Стародавньому Єгипті, Вавилоні, Індії та Китаї.
7. Специфіка формування ідеалу людини в Стародавній Греції.
8. Гармонія здорового тіла і духу. Здоров'я як благо, що сприяє духовному задоволенню людини.
9. Роль Гіппократа у розвитку медицини. Клятва Гіппократа.
10. Ідеї Галена, Парацельса та Емпедокла про здоров'я людини.
11. Платон про гармонійне поєднання міри та краси. Поняття калокагатії як втілення духовної та фізичної краси людини.
12. Афінська та спартанська система виховання.
13. Космологія досократівського (натурфілософського) періоду: виникнення ідей Космосу і Хаосу, числа і космічної гармонії.
14. Особливості розуміння руху і простору.
15. Пошуки першоначала світу (ранній атомізм від Фалеса і Геракліта до Епікура); стихійний матеріалізм.
16. У чому полягає ідея Логосу? Хто такі скептики і чому їхні ідеї актуальні сьогодні?
17. Філософія як служниця богослов'я у європейському Середньовіччі.
18. Філософія як основа гуманістики епохи Відродження.
19. Філософія як ключ до наукових знань у Новий час.
20. Чому філософські питання минулого залишаються актуальними? Практичне значення філософії у житті людини.
21. Головні підходи до вирішення проблеми появи життя: креаціонізм та еволюціонізм.
22. Життя та його осягнення філософією і сучасною наукою. Виникнення і розвиток життя на Землі.
23. Що таке свідомість та як її пояснювали в різні епохи в різних філософських системах: свідомість як Божий дар чи результат еволюції? Найважливіші чинники, що сприяли виникненню свідомості.
24. Свідомість як вища форма відображення і регулювання людської діяльності. Основні властивості свідомості та її структура.
25. Людина як об'єкт і суб'єкт буття. Поняття волі у філософії.
26. Філософія про сенс життя. Ідея життя як унікального феномену.
27. Смерть як страх забуття чи як добрий кінець хорошого життя: проблема смерті й безсмертя.
28. Вічність як філософська проблема: чим людина може обезсмертити себе?

29. Що стало поштовхом науково-технічної революції: соціальні, економічні та релігійні фактори.
30. Емпіризм, сенсуалізм і раціоналізм як ключові підходи до пізнання. Знання як нова суспільна сила.
31. Ідея просвітництва як шляху до прогресу людства. Становлення європейської науки як практичної сфери діяльності.
32. Суть коперніканського перевороту в філософії І. Канта. І. Кант про процес пізнання та його межі.
33. Діалектика як метод філософії та її роль у матеріалістичному підході до процесу пізнання.
34. Як здійснюється процес пізнання: від появи ідеї і формулювання гіпотези до створення концепції і теорії. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання.
35. Поняття добра і зла у релігійно-філософських системах. Що таке гріх?
36. Поняття ентропії у філософії. Чи може зло бути покараним і якою є винагорода за добро?
37. Що таке кармічний закон в індійській філософії? Проблема співмірності покарання за злі вчинки: смертна кара – «за» і «проти».
38. Філософія про моральний вибір людини. Проблема вибору у філософії екзистенціалізму. Чи приречена людина на помилковий вибір?
39. Щастя як радість від життя. Три підходи до проблеми людського щастя: щастя як насолода і задоволення бажань (гедонізм), щастя як самопізнання і втеча від марнот життя (аскетизм і ескапізм), щастя як усвідомлена самореалізація особистості (людина – коваль власного щастя).
40. Хто такі кініки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні?
41. Розуміння щастя в китайській етичній системі: щастя як недіяння чи як реалізація особистості в суспільстві й державі?
42. Чи можна досягти особистого щастя за рахунок інших: «категоричний імператив» І. Канта.
43. Ідея любові як першооснови буття. Любов і ворожнеча як всесвітній закон у філософії Емпедокла.
44. Трансформація розуміння любові у європейській середньовічній філософії: любов до людини і любов до Бога.
45. Любов як морально-етичний ідеал у гуманістичній філософії Відродження.
46. Раціоналізація любові у філософії Нового часу: любов як фундамент моральності та основа законів. Чи можна подолати ненависть і ворожнечу шляхом розумних законів?
47. Антропосоціогенез: процес становлення людини як суспільної істоти.
48. Що таке суспільне буття: «Я» та «Інший».
49. Суспільство як об'єкт філософського пізнання в західній та східній парадигмах: індивідуалізм проти колективізму.
50. Соціальна структура суспільства (класи, страти тощо). Суть філософських учень про масове суспільство. Соціальні відносини і соціальні інститути.
51. Культура як соціальний феномен. Структурні складові культури як системи.
52. Політика як вид людської діяльності та комплекс філософських ідей.

53. Філософія про походження держави і форм правління. Держава як результат суспільної угоди. Держави західного та східного типу.
54. Цінності в житті людини. Культура як сукупність цінностей.
55. Філософське осмислення поняття «совість». Як навчитися правильно оцінювати себе та інших?
56. Демократичний державний устрій: його переваги і проблеми. Верховенство права і правова держава.
57. Глобалізація і національні культури: розмиття чи взаємне збагачення. Українська культура у глобалізованому світі.
58. Як і чому виникли глобальні проблеми людства? Чи справедливо звинувачувати в глобальній екологічній кризі західну цивілізацію?
59. Цінність освіти. Освіта як важливий чинник та індикатор сталого людського розвитку.
60. Роль науки у сучасній освіті та формуванні особистості. Функції науки у житті суспільства.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Кількість балів
A	90-100
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-35

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 40 год., модуль. контр. – 8 год., семестр. контр. – 30 год.

Модуль	Змістовний модуль I				Змістовний модуль II			Змістовний модуль III		Змістовний модуль IV	
Кількість балів за модуль	93				76			59		43	
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11
Бали за відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Бали за роботу на семінарі	10	10	10	10	10	10	10	10	10	-	10
Бали за відвідування семінарів	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1
Бали за самостійну роботу	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	-
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)										

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : Підручн. для вищ. навч. закл. / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. — Вид. 4-те, випр. та доп. — К.: Юрінком Інтер, 2016. — 552 с.
2. Арутюнов В. Х., Свінціцький В. М. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч. посіб. [Електронний ресурс] — К.: КНЕУ, 2003. — 90 с. — Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-144.html>
3. Кремень В. Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник [Електронний ресурс] — К.: Книга. — 2005. — 528 с. — Режим доступу: <https://kafedrafil.files.wordpress.com/2012/09/kremen.pdf>
4. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. — К.: Темпора, 2021. — 324 с.
5. Попов В. Ю. Філософія: навч.-метод. посіб. — Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. — 220 с.
6. Попович М.В. Філософія свободи. — Харків: Фоліо, 2018. — 524 с.
7. Рижак Л.В. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. — Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. — 640 с
8. Скотний В. Філософія: історичний і систематичний курс. — К.: Знання України, 2005. — 576 с.
9. Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрями (Хрестоматія) [Електронний ресурс]. — К.: Ваклер, 1996. — 427 с. — Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Liakh_Vitalii/Suchasna_zarubizhna_filosofia_Techii_i_napriamky_Khrestomatia/
10. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Соціальна філософія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 272 с. - Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Taran_Volodymyr/Sotsialna_filosofia.pdf
11. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія (розділи 1-4) [Електронний ресурс] / В.П. Андрущенко, Г.І.Волинка, Н.Г. Мозгова та ін. за ред. Г.І. Волинка. — К.: Каравела, 2009. — 376 с. — Режим доступу: http://www.kph.npu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=140%3A2010-05-18-21-29-01&Itemid=6
12. Філософія. Хрестоматія (від витоків до сьогодення): Навч. посібник [Електронний ресурс] / За ред. Л. Губерського. — К.: Знання, 2012. — 621 с. — Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/filosofiyagubersk.pdf
13. Фюрст М. Філософія. — К.: Дух і Літера, 2019. — 235 с.

Додаткові:

1. Волковецький С., Петрів Я. Про Українську національну ідею як духовний закон нації // Просвіта Прикарпаття. 2020. <http://uaprosvita.if.ua/про-українську-національну-ідею-як-ду/>
2. Гільдебранд Д. Що таке філософія: Пер. з англ. [Електронний ресурс] – Львів: Колесо, 2008. – 244 с. – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?url=http://www.ukrcenter.com/!File sRepository/Literature%5C_Upload3//2d45a14a-dff4-4157-8a1e-29a95c0f0c65.pdf
3. Захара І. Від кордоцентризму до раціоцентризму // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. – т. ССLVI. – Львів, 2008. – С. 459-468.
4. Кемп П. Переосмислення філософії як сили слова // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – Львів, 2008. – № 11. – С. 7–14.
5. Петрушенко В.Л. Історія світової філософії. Фундаментальні проблеми філософії: Навч. посіб. [Електронний ресурс] – Львів: НУ «ЛП», 2001. Режим доступу: <http://ukrcenter.com/Література/53489/Віктор-Петрушенко>
6. Русин М.Ю., Огородник І.В. Історія української філософії: Навч. посіб. [Електронний ресурс] – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 591 с. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-155.html>
7. Сабадаш Ю. С. Гуманізм як феномен італійської культури : монографія. [Електронний ресурс] – К.: ДАКККиМ, 2008. – 361 с. – Режим доступу: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/247/1/sabadash_gumanizm.pdf
8. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. посібник [Електронний ресурс] / Упоряд. В. Лях. – К.: Либідь, 1996. – 384 с. – Режим доступу: <http://ukrcenter.com/Література/Віталій-Лях/52808/Сучасна-зарубіжна-соціальна-філософія-Хрестоматія>
9. Табачковський В. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістична інтерпретація // Філософська думка. – 2006. – №2. – С. 14-34.
10. Трансформація української національної ідеї / Упор. О.Доній. – К.: Наш формат, 2019. – 464 с.
11. Філософія як стиль життя. Інтерв'ю з С. Б. Кримським // Дух і літера. – № 15-16. – 2006. – С. 79-88.
12. Шенгерій Л. Хиби vs істина: раціональний аналіз парадоксів // Філософські обрії. – № 26. – 2011. – С. 196-204.

Англомовна література:

1. Agassi J, Jarvie IC. The Problem of Analytic Philosophy. *Philosophy of the social sciences* 2019, 49 (5), pp.413-433.
2. Bramall S. Understanding philosophy in communities: The spaces, people, politics and philosophy of Community philosophy. *Philosophy and commu: theories, practices and possibilities*, 2020, pp.3-14.
3. Gatley J. The Educational Value of Analytic Philosophy *Journal: Journal of the American Philosophical Association* Gordana Dodig-Crnkovic, Marcin J. Schroeder. *Contemporary Natural Philosophy and Philosophies. Philosophies* 2018, 3(42), pp.2-4; <https://doi.org/10.3390/philosophies3040042>
4. He S, Pan Y, Zhang N, Qian Z. The Educational Significance of Ancient Philosophy and the Reconstruction of Its Contemporary Value. *Jahrbuch der berliner museen* 2018, 60 (1), pp.48-54.
5. Lim D. Experimental philosophy and philosophy of religion. *European journal for philosophy of religion* 2017, 9 (3), pp.139-158.
6. Mollgaard E. The Uneasy Relation between Chinese and Western Philosophy. *Journal of comparative philosophy* 2021, 20 (3), pp.377-387.
7. Schroeder M.J. The Philosophy of Philosophies: Synthesis through Diversity. *Philosophies* 2016, 1, pp. 68-72.
8. Solomon R. C. & Higgins K. M. (2017). *The big questions: a short introduction to philosophy (Tenth)*. Cengage. https://www.abdabrs.com/uploads/5/1/0/4/51042467/philosophy_the_big_questions.pdf
9. Sorell T. Experimental philosophy and the history of philosophy *British journal for the history of philosophy* 2018, 26 (5), pp.829-849.
10. Stoljar D. Philosophy as Synchronic History. *Journal of the American Philosophical Association* 2021, Volume 7, Issue 2. pp.155-172.
11. Tebbit, M. (2000). *Philosophy of Law: An Introduction*. Routledge. <http://ai-makurdi.org/wp-content/uploads/2020/04/88.-Philosophy-of-Law.-An-Introduction-Mark-Tebbit.pdf> https://www.academia.edu/39256730/An_Introduction_to_Political_Philosophy
12. Wolff J. (1996). *An introduction to political philosophy*. Oxford University Press. https://www.academia.edu/39256730/An_Introduction_to_Political_Philosophy